

NR. 9 / NOIEMBRIE / 2019

JURNALUL BAROULUI CLUJ

DREPT COMPARAT. QUÉBEC.
CURTEA DE APEL vol. 1

DR. ULICI CLAUDIU-OCTAVIAN

Asupra stilul judiciar al Curții
de Justiție a Uniunii Europene.
Tradiții juridice naționale
ale statelor membre

CJUE

ISSN 2601 - 2863
ISSN-L 2601 - 2863

Editor Șef. Dr. Ulici Claudiu-Octavian
Editori Doina Gherman, Voicu Sârb

JURNALUL BAROULUI CLUJ
nr. IX / 2019
(cuprinde 81 de pagini)

LIMITARE RĂSPUNDERE

Informațiile și punctele de vedere prezentate în acest Jurnal sunt ale autorilor și nu reflectă neapărat opinia oficială a Baroului Cluj. Baroului Cluj nu garantează acuratețea datelor și opțiunilor normative incluse în acest Jurnal. Nici Baroului Cluj, nici nici o persoană care acționează în cadrul și în numele Baroului Cluj nu poate fi considerată responsabilă pentru utilizarea informațiilor conținute în Jurnal.

CONTACT/ARTICOLE: jbcluj@gmail.com

CUPRINS:

Asupra stilului judiciar al Curții de Justiție a Uniunii Europene	p.4
DREPT COMPARAT. CANADA, PROVINCIA QUÉBEC, CURTEA DE APEL vol. 1 11/2019, dr. Ulici Claudiu-Octavian	p.8

Asupra stilului judiciar al Curții de Justiție a Uniunii Europene

Published on <https://academic.oup.com>

Oxford Academic 06 April 2017

Numeroși cercetători în științele juridice au comentat stilul judiciar al Curții de Justiție a Uniunii Europene și a judecătorilor dependenți, în general, dezaprobând raționamentul său minimalist, lipsa de transparență și eșecul de a utiliza în mod deschis surse juridice comparative pentru a evita inconsistențele și slăbiciunile în raționamentul său legal. Într-o dezbatere în care atât istoricii, cât și sociologii au oferit noi căi de cercetare, insuficiența avocaților în aprofundarea dreptului comparat este surprinzătoare, deoarece dreptul european este un exemplu chintesențial al ordinii juridice transnaționale.

Încă de la înființare, judecătorii europeni, avocații generali și avocații de la Luxemburg s-au inspirat din diferitele tradiții juridice naționale ale statelor membre printr-o exegeză comparativă a normelor juridice.

Plecând de la această exegeză sau abordare comparativă a surselor legale, articolul arată cum deciziile Curții adesea manifestă influențe din tradițiile juridice naționale și diverse stiluri judiciare care dobândesc sensuri diferite într-un context mai larg, european. Recurgerea la tradițiile naționale ar putea fi o strategie juridică valoroasă pentru judecători și avocații generali care doresc să promoveze noi concepte legale, să încorporeze noi proceduri sau să respingă modificările aduse legislației UE.

Chiar dacă există inconsecvențe și slăbiciuni în jurisprudența Curții, prin compararea tradițiilor juridice naționale „jurisprudențiale”, ele pot fi explicate ca reziduuri ale diferitelor stiluri juridice care au intrat în conflict de-a lungul timpului.

SURSA: National Legal Traditions at Work in the Jurisprudence of the Court of Justice of the European Union, Fernanda G. Nicola, The American Journal of Comparative Law, Volume 64, Issue 4, 1 December 2016, Pages 865–889, <https://doi.org/10.1093/ajcl/avw015>
Published on <https://academic.oup.com> Oxford Academic 06 April 2017

Legătura WEB spre textul integral al articolului:

<https://doi.org/10.1093/ajcl/avw015>

Dacă faceți clic pe un link DOI, acesta vă va duce la una sau mai multe adrese URL actuale sau alte servicii legate de o singură resursă. Dacă adresele URL sau serviciile se schimbă de-a lungul timpului, de exemplu, resursa migrează, același DOI va continua să rezolve resursele sau serviciile corecte la locațiile lor noi.

Fundația Internațională DOI (Digital Object Identifier), este o organizație fără scop lucrativ , care este organismul de guvernare și management al federației agențiilor de înregistrare care furnizează servicii de "identificare digitală a obiectelor" (DOI) și înregistrare și este autoritate pentru standardul ISO (ISO 26324) pentru sistemul DOI. Sistemul DOI oferă o infrastructură tehnică pentru înregistrarea și utilizarea identificatorilor interoperabili persistenți, numiți DOI, pentru utilizare în rețelele digitale. JURNALUL BAROULUI CLUJ este probabil prima publicație permanentă din România care oferă acest serviciu, așa cum au principalele Jurnale Științifice din lume.

DREPT COMPARAT. CANADA, PROVINCIA QUÉBEC, CURTEA DE
APEL vol. 1 11/2019

dr. Ulici Claudiu-Octavian

DOI: 10.5281/zenodo.3558464

1. Așa cum se amintește de legiuitorul român, în expunerea de motive și Hotărârea de Guvern nr. 277 din 11 martie 2009 pentru aprobarea tezelor prealabile ale proiectului de lege „Codul civil” (MONITORUL OFICIAL nr. 213 din 2 aprilie 2009) noua codificare a dreptului civil român s-a realizat mai ales cu sprijinul Codului civil al provinciei Quebec Canada.

2. Astfel, principalele surse de documentare avute în vedere la elaborarea Tezelor prealabile privind proiectul de lege Codul civil, precum și la elaborarea proiectului de lege Codul civil au fost: Constituția României, Codul civil și Codul familiei, în prezent

abrogate, Codul civil al provinciei Quebec din Canada, Codul civil francez, italian, spaniol, elvețian, elvețian al obligațiilor, german, brazilian și alte proiecte de coduri.

3. În noua reglementare, mai ales cu un caracter de noutate, a fost consacrată noțiunea de autoritate părintească (după modelul Codului civil francez și al celui al provinciei Quebec din Canada), iar ca elemente de noutate se va prevedea că, în principiu, părinții vor exercita împreună această autoritate, chiar și atunci când sunt divorțați; va fi definită noțiunea de locuință a copilului și va fi stabilit regimul juridic al administrării bunurilor copilului. Reglementarea generală a instituției administrării bunurilor altuia fost făcută tot după modelul Codului civil al provinciei Quebec din Canada. Dispozițiile în această materie se vor aplica în fiecare situație în care nu există reglementări speciale privitoare la administrarea bunurilor unei alte persoane, precum și în completarea eventualelor reglementări speciale. Pe urmă, Cartea a IV-a "Despre moștenire și liberalități", tot cu titlu de noutate, se urmează norma

similară din Codul civil francez și din cel al provinciei Quebec din Canada, fiind reglementate cazurile de nedemnități absolută și nedemnități judiciară, efectele nedemnității, precum și faptul că aceste efecte pot fi înlăturate prin manifestarea expresă a voinței defunctului;

4. Având în vedere aceasta actuală codificare a dreptului civil și mai ales, de multe ori în varii domenii, reproducerea ad literam a textului normativ canadian, pentru un profesionist implicat deciziile instanțelor din Quebec pot juca un rol important în redactarea și susținerea cererilor ori apărărilor și apoi în stabilirea considerentelor. Deciziile instanțelor canadiene, trebuie, de asemenea, să dețină un rol în chiar asumarea soluției judiciare din România, desigur, atunci când acestea au fost luate în considerarea unor norme juridice asemănătoare. Deciziile instanțelor din Quebec, chemate să pronunțe hotărâri definitive, nu pot avea valoare de precedent pentru instanțele române, dar ele pot constitui un instrument extrem de util.

Deciziile de mai jos sunt traduse și rezumate de dr. Ulici Caudiu-Octavian. Toate drepturile rezervate autorului.

I. **ABSTRACT: Retragera autorității părintești exercitată de mamă. Stabilirea autorității părintești în sarcina exclusivă a tatălui pe considerente de „alienare parentală”.**

PROCEDURA:

1. Prin hotărârea Tribunalului, se stabilește aceea că, custodia copiilor cu vârsta de 10 și 9 ani, să revină tatălui și se interzice mamei orice contact cu minorii, chiar și telefonic, prin poștă sau e-mail și mai mult decât atât, hotărârea elimină mama de la exercitarea tuturor atributelor autorității părintești asupra copiilor lor. În motivare se reține aceea că, comportamentul mamei nu este adecvat și ar avea ca scop să împiedice legăturile dintre tată și copii, procedând la o numită „alienare parentală”. Hotărârea mai dispune, de asemenea, obligarea mamei la pensie alimentară pentru copii și interzicerea contactului acestora cu bunicii materni.

2. Împotriva hotărârii din 9 iunie 2009 mama înaintează apel, solicitând reexaminarea probelor din dosar și modificarea hotărârii, păstrând dispozițiile anterioare.

3. În motivarea deciziei asupra apelului, Curtea reține că privarea de drepturile părintești este o măsură extremă. Pierderea autorității părintești este o „măsură extrem de gravă”, „un pas radical”, o „măsură cu totul excepțională”, ea are un „caracter infam”. Profesorul Pineau a scris că *„pierderea autorității părintești nu a fost stabilită pentru a permite copilului să își schimbe numele [...] sau pentru a ajuta la accelerarea procesului de adopție; sau, pentru a permite unui părinte a contracara drepturi contact cu minorul deținute de către celălalt părinte.”*

Pierderea autorității părintești trebuie să fie bazată pe o justă apreciere a comportamentului titularului. Ea poate să fie parțială sau totală, iar hotărârea de restrângere este o constatare judiciară a incapacității titularului de a deține, în parte sau în tot, atribuțiile autorității părintești. Nu putem priva o persoană, chiar și

parțial, de această autoritate, fără să se concluzioneze că aceasta a comis, prin acțiune sau inacțiune, o încălcare gravă și nejustificată a dreptului celuilalt părinte.

DECIZIA ÎN APEL

4. Având în vedere și alte considerente, judecătorul apelului decide:

- pierderea autorității părintești de către mamă și exercitarea ei exclusiv de către tată;
- menținerea interdicției mamei de a avea contact liber cu copiii, chiar prin telefon, poștă sau e-mail;
- exclude mama de la a exercita toate atributele autorității părintești asupra copiilor; - stabilește, pentru o mai mare certitudine, dar fără a limita în nici un fel domeniul de aplicare a hotărârii menționate în paragraful precedent, că reclamantul poate exercita în mod independent următoarele prerogative și fără a trebui să consulte în vreun fel pârâtul:

1. Alegerea locului de reședință al copiilor;
 2. Alegerea școlii de copii și a tuturor deciziilor privind educația;
 3. Alegerea religiei copiilor;
 4. Alegerea activităților sportive, culturale și de altă natură ale copiilor;
 5. Dreptul de a consimți singur la orice tratament medical, chirurgical, stomatologic, psihologic sau de altă natură în ceea ce privește copiii;
 6. Dreptul de a solicita și de a obține un pașaport pentru copii fără autorizația pârâtului;
 7. Dreptul de a călători în afara Canadei cu copiii fără acordul mamei;
- constată că pârâtul (mama) are un venit anual de 30.000 de dolari;
 - constată că îngrijirea copiilor și alte cheltuieli speciale pentru copii sunt de 4.170 dolari pe an;

– obligă pârâtul (mama) să plătească reclamantului (tata), începând cu data cererii, pensia alimentară pentru copii de 280.56 dolari pe lună;

– obligă pârâta la plata, în termen de treizeci de zile de la primirea copieii unei chitanțe în acest scop, a 24.62 % din costurile cu psihologul pentru copii;

– se acordă mamei acces nesupravegheat cu copiii, o zi pe săptămână, de la 10 am la 17 pm, prima dată sâmbătă, iar următoarea săptămână duminică și așa mai departe. – mama va lua copiii de acasă și îi poate apela, de două ori pe săptămână, pentru o durată de 15 minute între orele 18:45 și 19:15, marți și joi în fiecare săptămână. Ea va avea, de asemenea, posibilitatea de a schimba mesaje de e-mail cu copii, folosind numai adresa de e-mail a ...

– se propune ca drepturile de acces ale acestor părți să fie revizuite în termen de șase luni sau în orice alt moment, dacă apar noi evoluții.

SURSA:

CANADA, PROVINCE DE QUÉBEC, COUR D'APPEL. Protection de la jeunesse — 2010 QCCA 166 500-09-019825-090– 03.02.2010, 13.09.2017

Norma principală avută în vedere:

COD CIVIL ROMÂN	CODE CIVIL DU QUÉBEC
Articolul 398	606. La déchéance de l'autorité parentale
(1) Dacă există motive întemeiate, având în vedere interesul superior al copilului, instanța hotărăște ca autoritatea părintească să fie exercitată numai de către unul dintre părinți.	demande de tout intéressé, à l'égard des elle aurait été attribuée, si des motifs gr mesure.
(2) Celălalt părinte păstrează dreptul de a veghea asupra	Si la situation ne requiert pas l'applicatio une intervention, le tribunal peut plutôt parentale ou de son exercice. Il peut au retrait.

modului de creștere și educare a copilului, precum și dreptul de a consimți la adopția acestuia.	
--	--

II. Retragerea autorității părintești și / sau retragerea tuturor atributelor autorității părintești, alăturat înlăturării obligației la creșterea și educarea minorului față de care autoritatea a fost retrasă. Înlocuirea prin hotărâre a acordului unui părinte în vederea călătoriei minorului în străinătate.

PROCEDURA:

1. Apelantul înaintează apel împotriva unei hotărâri pronunțată în 12 februarie 2013 de către Curtea Superioară a Districtului Quebec, care a stabilit că toate atributele autorității sale părintești sunt retrase față de fiica sa, născută în 2007, rezultat al uniunii sale cu intimata, a ordonat înlăturarea numelui său din numele copilului, a ordonat modificarea registrelor civile, a respins cererea pentru anularea contribuției la creșterea și educarea minorului. Intimata

reclamantă inițială, a înaintat un apel incident pentru stabilirea dreptului de a călători în afara țării împreună cu copilul, fără permisiunea apelantului principal.

2. Reclamantul (apelant), soldat în carieră, și pârâta, avocat, locuiesc împreună din data de 11 septembrie 2006, iar copilul se naște în 2007. Reclamantul este prezent la naștere și este cel care taie cordonul ombilical.

3. În prima sau a doua săptămână după naștere, părțile se separă și reclamantul părăsește casa familiei, lăsând-o singură pe intimată împreună cu copilul. Mama și sora vitregă a intimatei se mută la ea acasă pentru a o ajuta.

4. În noiembrie 2008, reclamantul, care nu a participat la aniversare a zilei de naștere a fiicei sale și nici nu a participat la

creștere și educarea sa, dorește să ofere minorei diverse cadouri, ceea ce a deranjat intimata, care a reamintit că este necesar acordul său pentru aceasta.

5. În data de 16 noiembrie 2011, intimata a depus o cerere în districtul Montreal pentru pierderea totală a autorității părintești a apelantului în ceea ce privește copilul și schimbarea numelui copilului.

Ea susține, în special aceea că, noul ei soț dorește să adopte copilul pe care îl consideră fiica lui, fiind în interesul superior al minorului.

Ea consideră că este necesar a depune toate eforturile pentru a asigura securitatea și dezvoltarea copilului.

6. După șase zile de audiere, judecătorul fondului a respins cererea de ridicare a autorității părintești, dar a dispus îndepărtarea

tuturor atributelor autorității părintești ale apelantului în privința fiicei sale și de asemenea mai dispune schimbarea numelui. Judecătorul a amintit mai întâi regulile aplicabile și a subliniat că, în conformitate cu articolul 606 *CCQ*, pentru a ridica autoritatea părintească, este necesar să se stabilească nu numai gravitatea faptelor părintelui, ci trebuie de asemenea să se demonstreze că aceasta este în interesul superior al copilului. Mai mult decât atât, aceste două condiții sunt cumulative.

7. Având în vedere dovezile care i-au fost prezentate, judecătorul a concluzionat că tatăl și-a abandonat copilul, în special pentru că, la întoarcerea sa din Afganistan, el se afla în același oraș dar nu a încercat să ia contact cu ea, după o absență de șase luni.

8. În ceea ce privește caracterul semnificativ al perioadei de întrerupere, conform precedentului, Curtea este de părere că aceasta trebuie evaluată nu numai în ceea ce privește durata acesteia, ci de asemenea, în funcție de vârsta copilului. Astfel, pentru Instanță, o perioadă de "abandonare" semnificativă trebuie examinată și evaluată nu numai în ceea ce privește durata acesteia, ci și, cu excepția circumstanțelor excepționale și justificate, în funcție de vârsta copilului, la care a avut loc ultima abandonare. Consecințele nu pot fi și nu sunt aceleași dacă absența părintelui este trăită la o vârstă fragedă, ca în cazul minorei, sau în timp ce legăturile de atașament ale copilului se dezvoltă la vârsta de adolescență, în timp ce copilul nu numai că poate înțelege mai bine, dar are și amintiri mai pregnante.

Judecătorul continuă apoi să ia în considerare interesul superior al copilului. El crede, așa cum a subliniat expertul, că copilul va fi serios deranjat dacă va cunoaște că a fost abandonată de tatăl său biologic. Viața lui este acum organizată, copilul se dezvoltă bine și nu trebuie să fie victimizat de două ori, deoarece apelantul, pe care nu-l cunoaște, simte nevoia să o cunoască, așa cum o exprimă. În ochii judecătorului, nu este în interesul superior al copilului, ca tatăl ei, să reia contactul cu ea acum. Cu toate acestea, judecătorul a refuzat să dispună pierderea totală autorității părintești, considerând că este mai bine în cazul de față să declare îndepărtarea tuturor atributelor autorității părintești ale apelantului. Judecătorul decide apoi că abandonul are o durată suficient de lungă pentru a acorda modificarea solicitată a numelui. Este o măsură de protecție a

copilului pentru a evita hărțuirea care poate apărea din faptul că are un nume diferit de cel al celorlalți membri ai unității familiale.

9. *Apelul principal. Încălcarea autorității părintești și îndepărtarea tuturor atributelor ei*

Se reține că, a fost amintit în mod repetat natura excepțională a ridicării autorității părintești. Se mai reține că judecătorul fondului a avut dreptate când a concluzionat că ridicarea autorității ar putea fi impusă numai în cazul în care sunt îndeplinite două condiții: trebuie să existe motiv serioase și, în plus, interesul superior al copilului trebuie să justifice măsura. Aceste două condiții sunt cumulative. Fără un motiv serios, nu este necesar ca o instanță să decidă cu privire la interesul copilului.

Se recunoaște că abandonul copilului este un motiv serios.

Aceasta justifică retragere autorității atunci când este inexplicabilă și demonstrează dezinteresul părintelui față de copilul său. Dacă nu există alte circumstanțe agravante, trebuie ca abandonul să fi fost suficient de lung pentru a fi semnificativ . În speță abandonarea, nu este confirmată de gesturile părintelui, dar dedusă din absență și trebuie să se extindă pe o perioadă suficient de lungă pentru a fi confirmată. Aceasta este o chestiune de circumstanțe, dar perioada de timp este un element important și trebuie să fie semnificativă. Deși durata întârzierii depinde de circumstanțele cazului, precedentul arată că doi ani de abandonare în absența oricăror alte dovezi suplimentare, sunt în general considerați insuficienți și că o perioadă de patru sau cinci ani ar putea fi considerată abandon.

Curtea consideră că judecătorul fondului a comis o eroare dispunând retragerea tuturor atributelor autorității părintești ale apelantului. Eliminarea tuturor atributelor autorității părintești este echivalentă cu pierderea autorității părintești și trebuie să îndeplinească aceleași condiții: un motiv serios și interesul copilului.

În consecință, Curtea este de părere că hotărârea trebuie anulată cu privire la retragerea tuturor atribuțiilor autorității părintești, iar cererea de ridicare a autorității trebuie și ea respinsă.

10. Cererea reclamantului de modificare a contribuiei. Având în vedere faptul că pierderea autorității părintești nu scutește părintele decăzut din obligația de a susține copilul, atitudinea reclamantului (intimat) în această privință sugerează că problema sprijinul este mai

degrabă o chestiune de strategie, decât o cerere în interesul superior al copilului.

În ceea ce privește schimbarea numelui copilului, această parte a hotărârii judecătorești nu a fost atacată.

11. *Apelul incident.* Pârâtul, prin apelul incident, a solicitat clarificarea concluziei din hotărârea judecătorească în primă instanță, potrivit căreia toate atributele autorității părintești au fost retrase. Se solicită clarificarea faptului că poate călători în afara Canadei cu copilul fără acordul apelantului și că ar putea apărea probleme practice în timpul unei asemenea călătorii datorită cerințelor Agenției pentru servicii de frontieră din Canada. Curtea remarcă că nici există

nici o dovadă a unor astfel de dificultăți și nu a fost administrată la proces nici o probă în acest sens.

În plus, nu există nici o dovadă că recurentul a intervenit vreodată pentru ca minorul să nu poată părăsi Canada. Acordul părților, ratificat în aprilie 2008 conține dispoziții specifice prin care mama trebuie să notifice în prealabil tatăl biologic despre o astfel de călătorie, iar acesta din urmă se angajează să semneze orice document necesar în acest scop. În aceste condiții și având în vedere faptul că ridicarea tuturor atribuțiilor autorității părintești de la apelant este anulată și cererea de ridicare a autorității părintești este respinsă, Curtea consideră că este mai bine să lase la latitudinea părților părților sau, dacă este necesar, la decizia instanțelor inferioare

12. Pentru motivele sintetizate mai sus, Curtea admite apelul și anulează hotărârea cu privire la retragerea tuturor atribuțiilor autorității părintești, respingând și cererea de ridicare a autorității.

NORME:

CCR	CCQ
<p>Articolul 508</p> <p>(1) Instanța de tutelă, la cererea autorităților administrației publice cu atribuții în domeniul protecției copilului, poate pronunța decăderea din exercițiul</p>	<p><i>606. La déchéance de l'autorité parentale peut être prononcée par le tribunal, à la demande de tout intéressé, à l'égard des père et mère, de l'un d'eux ou du</i></p>

drepturilor părintești dacă	<i>tiers à qui elle aurait été</i>
părintele pune în pericol viața,	<i>attribuée, si des motifs graves et</i>
sănătatea sau dezvoltarea	<i>l'intérêt de l'enfant justifient une</i>
copilului prin relele tratamente	<i>telle mesure.</i>
aplicate acestuia, prin consumul	<i>Si la situation ne requiert pas</i>
de alcool sau stupefiante, prin	<i>l'application d'une telle mesure,</i>
purtarea abuzivă, prin neglijența	<i>mais requiert néanmoins une</i>
gravă în îndeplinirea obligațiilor	<i>intervention, le tribunal peut</i>
părintești ori prin atingerea	<i>plutôt prononcer le retrait d'un</i>
gravă a interesului superior al	<i>attribut de l'autorité parentale ou</i>
copilului.	<i>de son exercice. Il peut aussi</i>
(2) Cererea se judecă de urgență,	<i>être saisi directement d'une</i>
cu citarea părinților și pe baza	<i>demande de retrait.</i>

raportului de anchetă psihosocială. Participarea procurorului este obligatorie.

Articolul 509

(1) Decăderea din exercițiul drepturilor părintești este totală și se întinde asupra tuturor copiilor născuți la data pronunțării hotărârii.

(2) Cu toate acestea, instanța poate dispune decăderea numai cu privire la anumite drepturi părintești ori la anumiți copii,

dar numai dacă, în acest fel, nu sunt primejduite creșterea, educarea, învățătura și pregătirea profesională a copiilor.

Articolul 510

Decăderea din exercițiul drepturilor părintești nu scutește părintele de obligația sa de a da întreținere copilului.

SURSA:

CANADA, PROVINCE DE QUÉBEC, COUR D'APPEL. Droit de la famille — 1331812013 QCCA 1963 200-09-007978-130 (200-04-016953-083)– 13.11.2013, <http://citoyens.socij.qc.ca> 18.09.2017

III. Interpretarea legilor. Interesul superior al copilului. Retragera autorității părintești pentru ambii părinți. Plasarea copiilor în asistență maternală și apoi într-o familie adoptivă până la vârsta majoratului.

PROCEDURA:

1. Sa stabilit faptul că părțile nu sunt în măsură să aibă grijă de copii lor și nu vor fi în măsură să facă acest lucru, pe termen scurt, pe termen mediu sau pe termen lung, din cauza mai multor deficiențe care le afectează serios, capacitatea lor de a fi părinți. Într-adevăr, limitările cognitive, emoționale, stilul de viață și cronicizarea acestor probleme îi împiedică să răspundă nevoilor copiilor lor. Prin hotărârile instanțelor inferioare copii sunt plasați în asistență

maternală și apoi într-o familie adoptivă, până la vârsta majoratului, observându-se insecuritatea și compromisurile în educarea acestora.

CURTEA de Apel a Provinciei Quebec, judecând în apel împotriva unei hotărâri a Curții Superioare din data de 11 noiembrie 2009, a respins cererea printr-o hotărâre a Secției pentru minori, menținând hotărârile anterioare.

2. Se observă în decizie că, Legea canadiană de Interpretare, prevede că dispozițiile unei legi pot fi interpretate între ele, prin acordarea pentru fiecare a sensului derivat din ansamblul dispozițiilor din textul normativ. În România LEGEA privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative (nr. 24 din 27 martie 2000 actualizată până la data de 18 martie 2011) stabilește numai generic faptul că, o interpretare legală poate confirma sau, după caz,

infirmă ori modifica interpretările judiciare, arbitrale sau administrative, adoptate până la acea dată, cu respectarea drepturilor câștigate (Articol 69 (2)).

3. Sunt autori care susțin că aplicarea literală a textelor nu este întotdeauna o garanție a securității juridice. Astfel, spre exemplu se afirmă: *”Ca practician responsabil, consider că nu numai textul este important, ci (n.a. în aplicarea legii) mă bazez pe diverse elemente de context, care includ obiectivele sociale și considerațiile de ordin economic.”* (Richard Tremblay, *L’essentiel de l’interprétation des lois*, Cowansville, Éditions Yvon Blais, 2004, p. 72.)

4. Judecătorul este de acord cu următorul pasaj al profesorului Driedger care se găsește în cartea sa *”The Construction of Statutes”*

reluat acum de Ruth Sullivan: ”Astăzi există doar un singur principiu sau o abordare derivată, și anume, cuvintele unui act trebuie să fie citite în contextul lor, iar sensul obișnuit al cuvântului va fi armonizat cu obiectivele Legii, precum și cu intenția Parlamentului”.

(Ruth Sullivan, *Sullivan on the Construction of Statutes*, 5e éd., Markham (Ont.), LexisNexis, 2008, p.1)

5. Obiectivul principal al *Legii privind protecția minorilor* este interesul superior al minorului, acela de a depune toate eforturile pentru a asigura securitatea și dezvoltarea copilului.

6. În cazul în care situația copilului necesită un plasament în centrele de plasament, măsura voluntară sau forțată trebuie să fie în armonie cu principiile generale ale *Legii privind protecția minorilor*.

Într-un document publicat de Asociația Centrelor de Tineret din Québec se stabilește un *cadru de referință* și problema unui plan de protecție este discutat în următorii termeni:

”Cu alte cuvinte, cel mai important este aceea de a i se permite copilului să se bucure de securitate, stabilitate și legăturile emoționale necesare pentru dezvoltarea sa, indiferent dacă este vorba de tutelă, plasare temporară la o altă familie sau într-un centru care oferă servicii specifice, adopție, sau un plan de protecție axat pe autonomie.

Fiecare plan de protecție are propriile caracteristici, avantaje și dezavantaje. Este posibil ca, pentru a se

satisface nevoile copilului, să fie necesare mai multe tipuri de planuri de protecție. În astfel de cazuri, trebuie să se opteze pentru planul cel mai potrivit pentru nevoile minorului și să se asigure stabilitatea și permanența maximă. Scopul final este interesul minorului.” (Association des centres jeunesse du Québec, *Cadre de références : Un projet de vie, des racines pour la vie*, ISBN : 1978-2-89394-079-3, p. 22)

SURSA:

CANADA, PROVINCE DE QUÉBEC, COUR D'APPEL. Protection de la jeunesse — 10174 2010 QCCA 1912 — 27.10.2010, <http://citoyens.soquij.qc.ca> 24.08.2017

IV. Retragera autorității părintești și / sau retragerea tuturor atributelor autorității părintești, alăturat înlăturării obligației la creșterea și educarea minorului față de care autoritatea a fost retrasă. Înlocuirea prin hotărâre a acordului unui părinte în vederea călătoriei minorului în străinătate.

PROCEDURA:

1. Apelantul înaintează apel împotriva unei hotărâri pronunțată în 12 februarie 2013 de către Curtea Superioară a Districtului Quebec, care a stabilit că toate atributele autorității sale părintești sunt retrase față de fiica sa, născută în 2007, rezultat al uniunii sale cu intimata, a ordonat înlăturarea numelui său din numele copilului, a ordonat modificarea registrelor civile, a respins cererea pentru anularea contribuției la creșterea și educarea minorului. Intimata

reclamantă inițială, a înaintat un apel incident pentru stabilirea dreptului de a călători în afara țării împreună cu copilul, fără permisiunea apelantului principal.

2. Reclamantul (apelant), soldat în carieră, și pârâta, avocat, locuiesc împreună din data de 11 septembrie 2006, iar copilul se naște în 2007. Reclamantul este prezent la naștere și este cel care taie cordonul ombilical.

3. În prima sau a doua săptămână după naștere, părțile se separă și reclamantul părăsește casa familiei, lăsând-o singură pe intimată împreună cu copilul. Mama și sora vitregă a intimatei se mută la ea acasă pentru a o ajuta.

4. În noiembrie 2008, reclamantul, care nu a participat la aniversare a zilei de naștere a fiicei sale și nici nu a participat la

creștere și educarea sa, dorește să ofere minorei diverse cadouri, ceea ce a deranjat intimata, care a reamintit că este necesar acordul său pentru aceasta.

5. În data de 16 noiembrie 2011, intimata a depus o cerere în districtul Montreal pentru pierderea totală a autorității părintești a apelantului în ceea ce privește copilul și schimbarea numelui copilului.

Ea susține, în special aceea că, noul ei soț dorește să adopte copilul pe care îl consideră fiica lui, fiind în interesul superior al minorului.

Ea consideră că este necesar a depune toate eforturile pentru a asigura securitatea și dezvoltarea copilului.

6. După șase zile de audiere, judecătorul fondului a respins cererea de ridicare a autorității părintești, dar a dispus îndepărtarea

tuturor atributelor autorității părintești ale apelantului în privința fiicei sale și de asemenea mai dispune schimbarea numelui. Judecătorul a amintit mai întâi regulile aplicabile și a subliniat că, în conformitate cu articolul 606 *CCQ*, pentru a ridica autoritatea părintească, este necesar să se stabilească nu numai gravitatea faptelor părintelui, ci trebuie de asemenea să se demonstreze că aceasta este în interesul superior al copilului. Mai mult decât atât, aceste două condiții sunt cumulative.

7. Având în vedere dovezile care i-au fost prezentate, judecătorul a concluzionat că tatăl și-a abandonat copilul, în special pentru că, la întoarcerea sa din Afganistan, el se afla în același oraș dar nu a încercat să ia contact cu ea, după o absență de șase luni.

8. În ceea ce privește caracterul semnificativ al perioadei de întrerupere, conform precedentului, Curtea este de părere că aceasta trebuie evaluată nu numai în ceea ce privește durata acesteia, ci de asemenea, în funcție de vârsta copilului. Astfel, pentru Instanță, o perioadă de "abandonare" semnificativă trebuie examinată și evaluată nu numai în ceea ce privește durata acesteia, ci și, cu excepția circumstanțelor excepționale și justificate, în funcție de vârsta copilului, la care a avut loc ultima abandonare. Consecințele nu pot fi și nu sunt aceleași dacă absența părintelui este trăită la o vârstă fragedă, ca în cazul minorei, sau în timp ce legăturile de atașament ale copilului se dezvoltă la vârsta de adolescență, în timp ce copilul nu numai că poate înțelege mai bine, dar are și amintiri mai pregnante.

Judecătorul continuă apoi să ia în considerare interesul superior al copilului. El crede, așa cum a subliniat expertul, că copilul va fi serios deranjat dacă va cunoaște că a fost abandonată de tatăl său biologic. Viața lui este acum organizată, copilul se dezvoltă bine și nu trebuie să fie victimizat de două ori, deoarece apelantul, pe care nu-l cunoaște, simte nevoia să o cunoască, așa cum o exprimă. În ochii judecătorului, nu este în interesul superior al copilului, ca tatăl ei, să reia contactul cu ea acum. Cu toate acestea, judecătorul a refuzat să dispună pierderea totală autorității părintești, considerând că este mai bine în cazul de față să declare îndepărtarea tuturor atributelor autorității părintești ale apelantului. Judecătorul decide apoi că abandonul are o durată suficient de lungă pentru a acorda modificarea solicitată a numelui. Este o măsură de protecție a

copilului pentru a evita hărțuirea care poate apărea din faptul că are un nume diferit de cel al celorlalți membri ai unității familiale.

9. *Apelul principal. Încălcarea autorității părintești și îndepărtarea tuturor atributelor ei*

Se reține că, a fost amintit în mod repetat natura excepțională a ridicării autorității părintești. Se mai reține că judecătorul fondului a avut dreptate când a concluzionat că ridicarea autorității ar putea fi impusă numai în cazul în care sunt îndeplinite două condiții: trebuie să existe motiv serioase și, în plus, interesul superior al copilului trebuie să justifice măsura. Aceste două condiții sunt cumulative. Fără un motiv serios, nu este necesar ca o instanță să decidă cu privire la interesul copilului.

Se recunoaște că abandonul copilului este un motiv serios.

Aceasta justifică retragere autorității atunci când este inexplicabilă și demonstrează dezinteresul părintelui față de copilul său. Dacă nu există alte circumstanțe agravante, trebuie ca abandonul să fi fost suficient de lung pentru a fi semnificativ . În speță abandonarea, nu este confirmată de gesturile părintelui, dar dedusă din absență și trebuie să se extindă pe o perioadă suficient de lungă pentru a fi confirmată. Aceasta este o chestiune de circumstanțe, dar perioada de timp este un element important și trebuie să fie semnificativă. Deși durata întârzierii depinde de circumstanțele cazului, precedentul arată că doi ani de abandonare în absența oricăror alte dovezi suplimentare, sunt în general considerați insuficienți și că o perioadă de patru sau cinci ani ar putea fi considerată abandon.

Curtea consideră că judecătorul fondului a comis o eroare dispunând retragerea tuturor atributelor autorității părintești ale apelantului. Eliminarea tuturor atributelor autorității părintești este echivalentă cu pierderea autorității părintești și trebuie să îndeplinească aceleași condiții: un motiv serios și interesul copilului.

În consecință, Curtea este de părere că hotărârea trebuie anulată cu privire la retragerea tuturor atribuțiilor autorității părintești, iar cererea de ridicare a autorității trebuie și ea respinsă.

10. Cererea reclamantului de modificare a contribuiei. Având în vedere faptul că pierderea autorității părintești nu scutește părintele decăzut din obligația de a susține copilul, atitudinea reclamantului (intimat) în această privință sugerează că problema sprijinul este mai

degrabă o chestiune de strategie, decât o cerere în interesul superior al copilului.

În ceea ce privește schimbarea numelui copilului, această parte a hotărârii judecătorești nu a fost atacată.

11. *Apelul incident.* Pârâtul, prin apelul incident, a solicitat clarificarea concluziei din hotărârea judecătorească în primă instanță, potrivit căreia toate atributele autorității părintești au fost retrase. Se solicită clarificarea faptului că poate călători în afara Canadei cu copilul fără acordul apelantului și că ar putea apărea probleme practice în timpul unei asemenea călătorii datorită cerințelor Agenției pentru servicii de frontieră din Canada. Curtea remarcă că nici există

nici o dovadă a unor astfel de dificultăți și nu a fost administrată la proces nici o probă în acest sens.

În plus, nu există nici o dovadă că recurentul a intervenit vreodată pentru ca minorul să nu poată părăsi Canada. Acordul părților, ratificat în aprilie 2008 conține dispoziții specifice prin care mama trebuie să notifice în prealabil tatăl biologic despre o astfel de călătorie, iar acesta din urmă se angajează să semneze orice document necesar în acest scop. În aceste condiții și având în vedere faptul că ridicarea tuturor atribuțiilor autorității părintești de la apelant este anulată și cererea de ridicare a autorității părintești este respinsă, Curtea consideră că este mai bine să lase la latitudinea părților părților sau, dacă este necesar, la decizia instanțelor inferioare

12. Pentru motivele sintetizate mai sus, Curtea admite apelul și anulează hotărârea cu privire la retragerea tuturor atribuțiilor autorității părintești, respingând și cererea de ridicare a autorității.

NORME:

CCR	CCQ
<p>Articolul 508</p> <p>(1) Instanța de tutelă, la cererea autorităților administrației publice cu atribuții în domeniul protecției copilului, poate pronunța decăderea din exercițiul drepturilor părintești dacă părintele pune în pericol viața,</p>	<p><i>606. La déchéance de l'autorité parentale peut être prononcée par le tribunal, à la demande de tout intéressé, à l'égard des père et mère, de l'un d'eux ou du tiers à qui elle aurait été attribuée, si des motifs graves et</i></p>

sănătatea sau dezvoltarea copilului prin relele tratamente aplicate acestuia, prin consumul de alcool sau stupefiante, prin purtarea abuzivă, prin neglijența gravă în îndeplinirea obligațiilor părintești ori prin atingerea gravă a interesului superior al copilului.	<i>l'intérêt de l'enfant justifie une telle mesure.</i>
(2) Cererea se judecă de urgență, cu citarea părinților și pe baza raportului de anchetă psihosocială. Participarea	<i>Si la situation ne requiert pas l'application d'une telle mesure, mais requiert néanmoins une intervention, le tribunal peut plutôt prononcer le retrait d'un attribut de l'autorité parentale ou de son exercice. Il peut aussi être saisi directement d'une demande de retrait.</i>

procurorului este obligatorie.

Articolul 509

(1) Decăderea din exercițiul drepturilor părintești este totală și se întinde asupra tuturor copiilor născuți la data pronunțării hotărârii.

(2) Cu toate acestea, instanța poate dispune decăderea numai cu privire la anumite drepturi părintești ori la anumiți copii, dar numai dacă, în acest fel, nu sunt primejduite creșterea,

<p>educarea, învățătura și pregătirea profesională a copiilor.</p> <p>Articolul 510</p> <p>Decăderea din exercițiul drepturilor părintești nu scutește părintele de obligația sa de a da întreținere copilului.</p>	
--	--

SURSA:

CANADA, PROVINCE DE QUÉBEC, COUR D'APPEL. Droit de la famille — 1331812013 QCCA 1963 200-09-007978-130 (200-04-016953-083)– 13.11.2013, 18.09.2017

V. Drept comparat. Prestația compensatorie în raporturile dintre foștii soți. Legea aplicabilă divorțului. Litispendența internațională. Posibilitatea recunoașterii hotărârii pronunțate de o instanță străină.

PROCEDURA:

1. Judecătorii rețin, așa cum au constatat și alte complete anterior, că "*soluționarea conflictelor de drept internațional privat este adesea complexă, plină de capcane de fapt și de drept*". Apelul de față, este o ilustrare concretă a acestui fapt.

2. Care este autoritatea judiciară competentă, din Belgia sau din Quebec, să pronunțe divorțul părților, să procedeze la partajul proprietății comune și să se pronunțe asupra măsurilor privind obligațiile de întreținere ? Până în prezent, instanțele de prim grad din ambele jurisdicții s-au declarat competente în a hotărâ și au refuzat să suspende procedura în fața lor.

3. Astfel, Tribunalul de Primă Instanță de la Bruxelles, Tribunalul de Familie ("Curtea belgiană") și Curtea Superioară din Quebec ("Curtea din Quebec") au respins alternativ argumentul litispendenței invocat de către ambele părți și au refuzat să suspende procedura. Aceste hotărâri fac obiectul unui apel, în Quebec, precum și în Belgia. În plus, părțile au convenit să confere instanței din Quebec competență în chestiunea custodiei copiilor și utilizarea reședinței familiale.

4. Prin hotărârea în apel pronunțată de Curtea Superioară la 15 iulie 2016, se răspunde la problema litispendenței internaționale. Recursul intern se referă mai degrabă la constituționalitatea (invaliditate sau inoperabilitatea) primului paragraf al articolului 3167 CCQ care se referă la competența autorităților străine în materie de divorț. Problema se pune dacă această instanță a stabilit, care este, apelul principal, deoarece soluționarea apelului incident va fi posibilă numai dacă Curtea consideră admisibil apelul principal.⁵

Judecătorul de primă instanță respinge excepția de

litispendență prezentată de apelant și constată că instanțele din Quebec sunt competente a se pronunța cu privire la divorțul părților, precum și pentru a lua măsurile accesorii. În apel, se încearcă să se suspende procedurile, cu excepția celor legate de reședința familiei, a obligațiilor de întreținere (pentru intimat și pentru copiii părților), până când instanțele belgiene se vor pronunța asupra pretențiilor care le-au fost prezentate în cadrul procedurii inițiate între părți și pendinte la Curtea de Apel din Bruxelles. Hotărârea descrie foarte bine contextul cauzei.

ÎN FAPT

6. Reclamantul, cetățean francez, și pârâtul, cetățean marocan, se întâlnesc în iunie 1990. Părțile decid să locuiască împreună în anul 1996 și să se mută la Paris. Din relația părților rezultă 2 copii, unul care sa născut în 1997, iar celălalt în 2002.

În 2004, părțile s-au mutat la Bruxelles, Belgia și s-au căsătorit acolo la 21 decembrie 2004, iar anterior demersului au

încheiat un contract de căsătorie notarial semnat la 13 decembrie 2004. Ei au adoptat regim de separare a proprietăților.

În 2012, părțile și cei doi copii ai acestora obțin cetățenia belgiană. În cursul aceluiași an, reclamantul primește confirmarea renunțării la cetățenia franceză.

La 8 februarie 2012, soții și-au schimbat contractul de căsătorie în fața unui notar din Belgia. Regimul rămâne cel al separării proprietății, dar contractul de căsătorie este în continuare însoțit de o clauză reciprocă de donare, condiționată de predeces.

În iulie 2013, părțile, care se străduiesc din 2008 să emigreze în Quebec, au dobândit o clădire în provincia canadiană și s-au stabilit acolo permanent împreună cu copiii lor.

În cursul anului 2014, relațiile între părți se deteriorează. Apoi, în data de 3 august 2014, în timp ce se află în concediu la cea

de-a doua casă din Belgia, pârâtul anunță reclamantului intenția sa de a divorța.

La intervale de trei zile, sunt depuse două cereri pentru divorț, una în Belgia de către apelant la 12 august 2014, cealaltă în Quebec de către intimat la data de 15 august 2014. Ambele cereri urmăresc în prealabil pronunțarea divorțului, dar chestiunile în discuție sunt cele legate de împărțirea bunurilor comune și alte măsuri auxiliare divorțului.

7. Cererea apelantului intrusă în Belgia include, pe lângă pronunțarea divorțului, următoarele:

În orice caz:

Numirea unui notar pentru a proceda partajarea bunurilor comune, aplicarea dreptului belgian la lichidarea regimului matrimonial, inclusiv în ceea ce privește reședința principală a părților din Canada și obiecte mobile din acesta;

În ceea ce privește jurisdicția internațională și litispendența:

Se solicită stabilirea competenței instanței belgiene la nivel internațional pentru divorțul părților, lichidarea regimului lor matrimonial (inclusiv revocarea donațiilor) și prestația compensatorie formulată [de intimat]

Se susține că nu este necesar să se suspende procedura în așteptarea unei decizii a instanței Quebec, sesizată ulterior;

În ceea ce privește legea aplicabilă:

Legea aplicabilă divorțului:

În măsura în care [pârâtul] nu este de acord cu divorțul părților, acesta este reglementat de dreptul belgian, aplicarea legii din Quebec fiind exclusă.

Legea aplicabilă lichidării regimului matrimonial al părților:

Lichidarea regimului matrimonial al părților va fi reglementat de legea belgiană, părțile fiind căsătorite conform dreptului belgian.

Legea aplicabilă revocării donațiilor:

Legea belgiană este aplicabilă revocării donațiilor prin exprimarea voinței unei părți, în măsura în care părțile au avut reședința în Belgia în momentul în care a fost încheiată donația.

Legea aplicabilă cererii de prestație compensatorie:

Cererea de prestație compensatorie, care ar fi formulată de [pârât], va fi supusă legislației belgiene.

[Schimbarea numelui părții]

8. În ceea ce privește pârâta, cererea de divorț depusă în Quebec include, pe lângă divorț, diverse solicitări cu privire la împărțirea proprietății comune conform legii din Quebec, lichidarea regimului matrimonial de separare a dreptului de proprietate, conform

contractului de regim matrimonial, semnat la 13 decembrie 2004 și modificarea lui din 08 februarie 2012, plata unei întrețineri și o garanție de plată a acestora, o prestație compensatorie. În data de 13 septembrie și 21 octombrie 2014, pârâta a făcut modificări în cererea sa de divorț.

La 15 octombrie 2014, apelantul a notificat pârâtul că a revocat toate donațiile pe care i le-a făcut în timpul căsătoriei, invocând articolul 1096 din Codul civil belgian. Pretenția sa este de 33 de milioane de dolari canadieni (\$ CAD).

La 21 octombrie 2014, pârâta a modificat cererea sa de divorț și solicită o întreținere lunară pentru ea (200 000 \$ CAD), o sumă totală care urmează să fie alocată în acest scop (20 de milioane de \$ CAD) și o prestație compensatorie (50 milioane dolari CAD).

9. Apoi, în 16 februarie și 26 mai 2015, apelantul precizează cererile sale înaintate în fața instanțelor belgiene, solicitând:

- Să se declare competente pe plan internațional pentru divorțul părților, lichidarea regimului matrimonial, consecințele revocării donației și cererea de prestație compensatorie a pârâtului;

- să nu suspende procedura în așteptarea unei decizii a instanței de la Quebec; și

- să confirme legea aplicabilă divorțului, regimul matrimonial, revocarea donațiilor și cererea pârâtului pentru o indemnizație compensatorie.

10. La rândul său, la 15 mai, 9 iunie și 10 iunie 2015, pârâtul, ridică de asemenea pretențiile sale către instanța belgiană:

- Să se declare incompetentă la nivel internațional pentru divorțul părților și lichidarea regimului matrimonial și să oblige reclamantul la plata cheltuielilor de judecată;

- în subsidiar, suspendarea procedurii până la pronunțarea hotărârii instanței din Québec; și

- În cazul în care instanța se declară competentă la nivel internațional și refuză să suspende procedura, să ia act de dezacordul său cu privire la aplicarea legii belgiene pentru a reglementa divorțului și a declara că legea belgiană reglementează regimul matrimonial al părților.

11. În plus, în cazul în care instanța belgiană se declară competentă la nivel internațional și nu suspendă procedura, pârâtul face următoarele cereri reconvenționale:

- să se hotărască că legea din Quebec guvernează revocabilitatea donațiilor făcute de părți în timpul căsătoriei și dacă instanța desemnează legea belgiană ca fiind aplicabilă, să adreseze întrebări preliminare Curții Constituționale privind constituționalitatea articolului 1096 din Codul civil belgian; și

- să se declare că instanța belgiană are competența internațională de a se pronunța asupra cererilor în aplicarea dispozițiilor legii din Quebec privind patrimoniul familiei și prestația compensatorie, că

aceste instituții sunt reglementate de legea Quebec și includ dispoziții în operațiunile de lichidare a regimului matrimonial a părților.

12. După audierea care a avut loc la 17 septembrie 2015, în dezbaterile care s-a limitat la aspecte legate de litispendența internațională și regulile instanțelor din Belgia, după cum urmează:

Având în vedere legea din 15 iunie 1935 privind utilizarea limbilor în materie judiciară;

În contradictoriu;

Eliminând toate concluzii contrare;

Hotărăște că nu va avea loc o suspendarea în judecarea cauzei până când instanța Quebec se va pronunța cu privire la excepția de litispendență ridicată de reclamant;

Se declară competentă la nivel internațional în ceea ce privește principalele revendicări ale părților;

Hotărăște că divorțul părților și prestația compensatorie este reglementată de legea din Quebec și, după caz, a declarat că aceste capete de cerere vor fi luate în considerare de către o altă cameră (instanță) a Curții;

Hotărăște că lichidarea regimului matrimonial, revocarea donațiilor și cererile referitoare la patrimoniul familiei sunt reglementate de legislația belgiană și vor fi înaintate către o altă cameră (instanță) a Curții, de asemenea și cererile de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulate de pârâtă.

La 22 ianuarie 2016, pârâta a atacat această decizie la Curtea de Apel din Bruxelles. Apoi, la 15 iulie 2016, hotărârea este menținută.

Hotărârea primei instanțe din Quebec

13. Judecătorul de primă instanță se întreabă dacă instanțele din Quebec pot să suspende procedurile de divorț, bazându-se pe secțiunea

3137 CCQ și deduce din analiza condițiilor de exercitare a acestei dispoziții că nu este necesară suspendarea procedurii.

Judecătorul este bine informat cu privire la acțiunea de divorț din Belgia introdusă cu trei zile înainte de acțiunea introdusă de pârâtul de acolo în Quebec. În plus, acesta din urmă a invocat în primă instanță, că reclamantul sa grăbit să inițieze o procedură în Belgia pentru a invoca articolul 1096 din Codul civil belgian, care prevede revocarea unilaterală de către donator a donațiilor făcute de unul dintre soți la celălalt în timpul căsătoriei. De asemenea, judecătorul are cunoștință de păreri contradictorii din partea experților belgieni cu privire la domeniul de aplicare al acestei dispoziții.

Apoi, el ia în considerație a doua teză a articolului 3137 CCQ., adică aceea prin care decizia străină trebuie să fie capabilă să fie recunoscută în Quebec. Principalul aspect relevat aici este revocabilitatea donațiilor făcute între soți în temeiul dreptului belgian,

pe care pârâtul o consideră discriminatorie și contrară politicii publice canadiene.

Astfel, judecătorul consideră că este necesar să se analizeze circumstanțele particulare ale cazului pentru a determina dacă situația ar fi contrară ordinii publice canadiene. Aceasta observă că articolul 1096 din Codul civil belgian creează o discriminare contrar articolului 15.1 din Carta canadiană a drepturilor și libertăților și nu este nici o justificare rezonabilă pentru ca aceste prevederi ale legii belgiene să poată fi legată de obiective sociale valabile și inteligibile. În consecință, aceasta consideră că riscul ca decizia instanței belgiene să nu fie recunoscută în Quebec este mare.

Pe baza opiniilor exprimate de juriștii belgieni, judecătorul concluzionează că decizia instanței belgiene, care recunoaște, în virtutea dreptului aplicabil în Belgia, caracterul revocabil al donațiilor făcute de reclamant în timpul căsătoriei este contrar politicii publice internaționale, ceea ce implică faptul că această hotărâre nu poate fi

recunoscută în Quebec, mai ales că abordarea Codului civil din Québec în această chestiune este contrară.

14. În cele din urmă, se abține să se pronunțe asupra argumentului constituțional invocat de pârât în ceea ce privește constituționalitatea articolului 3167 CCQ., întrucât nu este necesar să se decidă asupra acesteia pentru a soluționa litigiul de față.

Chestiunea în litigiu

15. Apelantul invocă trei motive pentru schimbarea hotărârii luate, strâns legate de aplicarea articolului 3137 CCQ, care implică articolul 3155 CCQ. Acesta admite că diferendul se referă la aceleași părți și se bazează pe aceleași fapte, însă nu este de acord cu judecătorul fondului că, nu ar exista identitate de obiect între cele două cereri, în special în ceea ce privește bunurile comune, prestația compensatorie și revocarea donațiilor.

16. Pe de altă parte, pârâtul este de acord cu concluziile judecătorului, argumentând că nu există nici o identitate a scopului între cele două cereri, deoarece ea a fost prima care a solicitat partajul patrimoniului familiei și acordarea unei prestații compensatorii, în cererea sa adresată districtului Quebec. În ceea ce privește revocarea donațiilor, aceasta susține că și-a exprimat opinia suficient în cererea de divorț din 21 octombrie 2014. În plus, acesta susține că orice hotărâre belgiană care revocă donațiile făcute de apelant în căsătorie, va fi contrară ordinii publice, așa cum este înțeleasă aceasta în acord cu relațiile internaționale. În cele din urmă, aceasta consideră că toți factorii relevanți demonstrează că instanța din Quebec este într-o poziție mai bună în a decide diferendul dintre părți, astfel încât decizia judecătorului de a refuza suspendarea procedurii pare a fi întemeiată.

CPCR (cod procedură civilă română)	CCQ
Art. 1075	3137. L'autorité québécoise, à la

<p>Litispendența internațională</p> <p>(1) Când o cerere este pendinte în fața unei instanțe străine și este previzibil că hotărârea străină va fi susceptibilă de recunoaștere sau de executare în România, instanța română sesizată ulterior cu o cerere între aceleași părți, având același obiect și aceeași cauză, poate suspenda judecata până la pronunțarea hotărârii de către jurisdicția străină. Instanța română va respinge cererea când hotărârea străină pronunțată este susceptibilă de a fi recunoscută conform dispozițiilor prezentei cărți.</p> <p>(2) În cazul suspendării prevăzut la alin. (1), dacă jurisdicția străină se declară necompetentă sau dacă hotărârea străină</p>	<p>demande d'une partie, peut, quand une action est introduite devant elle, surseoir à statuer si une autre action entre les mêmes parties, fondée sur les mêmes faits et ayant le même objet, est déjà pendante devant une autorité étrangère, pourvu qu'elle puisse donner lieu à une décision pouvant être reconnue au Québec, ou si une telle décision a déjà été rendue par une autorité étrangère.</p>
---	--

pronunțată nu este susceptibilă de a fi recunoscută în România, instanța română repune procesul pe rol la cererea părții interesate. (3) Faptul că o cauză este sau nu pendinte în fața jurisdicției străine se determină conform legii statului în care are loc procesul.	
---	--

17. Instanța a stabilit că este necesară o constatare, iar părțile sunt de acord cu aceasta. Părțile sunt aceleași în ambele jurisdicții, iar faptele pe care se întemeiază cele două acțiuni sunt, în esență, aceleași. Dar este obiectul acestor cereri identic ? Întrebarea este importantă, pentru că va exista litispendență numai dacă obiectul acțiunii introduse în fața instanței din Quebec este în mod substanțial același cu acțiunea introdusă în fața instanței belgiene.

Criteriul triplei identități - obiectul litigiului

18. Se acceptă faptul că petiția pentru divorț a fost depusă pentru prima dată în Belgia, dar la puțin timp după aceea, doar trei zile mai târziu, pârâtul a depus o cerere de divorț, de data aceasta în Quebec.

Judecătorul tribunalului a distins cererile care ar fi fost depuse în forumul belgian de cele depuse în Quebec și au tras concluzii în hotărârea sa:

În acest caz, scopul principal al celor două revendicări, cea din Quebec și cea din Belgia, este a priori identic în măsura în care ambii solicită pronunțarea unui divorț între părți.

Acțiunea în materie de divorț poate sau nu să includă măsuri auxiliare, printre care, printre altele, o întreținere în beneficiul unui copil sau al unui soț sau un ordin de încredințare a minorului. Prestația compensatorie este de asemenea asociată direct cu pronunțarea divorțului, precum și cu partajul patrimoniului familiei, care este legată de desfacerea căsătoriei.

19. Prestația compensatorie are o aplicare specifică în materie matrimonială pentru remedierea unei îmbogățiri fără justă cauză. Ca regulă generală, în momentul desfacerii căsătoriei trebuie să se aprecieze contribuția corespunzătoare, sau însărăcirea ori îmbogățirea. Cererea este accesorie atunci când este înaintată alături de o cerere de divorț.

20. Posibilitatea de revocare unilaterală a donațiilor de către reclamant, este direct legată de desfacerea căsătoriei. Dezbateră pe această temă este inițiată între părți în Belgia, deoarece în Quebec există doar posibilitatea de a formula o cerere de acordare a unei prestații compensatorii legate, în parte, de soarta revocării donațiilor. O astfel de cerere este formulată și în cererea reconvențională a pârâtului din Belgia pentru a atenua efectele revocării donațiilor. Astfel, revocarea donațiilor este o chestiune incidentă la divorțul părților, iar această dezbateră, în principal în Belgia, dar și în Quebec, se combină cu alte măsuri legate de divorț pentru a forma un întreg.

21. Pe scurt, cererea de divorț a apelantului, formulată în Belgia și cea a pârâtului din Quebec au în mod substanțial același scop, pronunțarea divorțului și soluționarea măsurilor conexe (inclusiv soarta donațiilor). Astfel, pe de o parte, instanța belgiană a fost sesizată pentru prima dată în litigiul dintre părți și, pe de altă parte, criteriul celor trei identități, și anume același părți, aceleași fapte care stau la baza celor două acțiuni și același obiect, este satisfăcut în circumstanțele date.

Posibilitatea recunoașterii hotărârii pronunțate de o instanță străină

22. În contextul litispendenței internaționale, un for străin are prioritatea față de instanța din Quebec, în cazul în care, în cadrul unei acțiuni între aceleași părți, pe baza acelorași fapte și având același scop, se exercită puterea discreționară recunoscută judecătorului conform articolului 3137 CCQ, care este supusă unei condiții prealabile impuse de însăși textul acestei dispoziții. Instanța

de la Quebec poate suspenda procedura dacă sunt îndeplinite condițiile menționate în fraza anterioară, așa cum este cazul în speță, dar "cu condiția ca [...] [acțiunea în forul străin] să poată da naștere la o decizie care să poată fi recunoscută în Quebec ... ". (*n.a. idem Articol 1075 CPCR*) (92)

23. Codul civil din Quebec, pentru recunoașterea divorțurilor pronunțate în străinătate, stabilește ca și condiții, ca instanța care pronunță divorțul să fie din statul în care este reședința obișnuită a unuia dintre soți timp de cel puțin un an înainte de introducerea cererii de divorț, sau statul în care soții au naționalitatea comună. Pentru criteriile canadiene, este necesară existența unei "legături reale și substanțiale" iar în acest caz, dovezile demonstrează existența unei legături puternice între părți și statul străin.

concluzia

Din motivele expuse n rezumat mai sus, se propune admiterea apelului principal, respingerea apelului incident, se anulează hotărârea

judecătorească de primă instanță, să admită parțial cererea apelantului și să dispune suspendarea, cu excepția procedurilor legate de folosirea reședinței familiale, a obligațiilor de întreținere și custodia copilului până când instanțele belgiene s-e vor pronunța asupra cererilor ridicate în fața acestora, în cadrul procedurii inițiate între părți și care se află în curs la Curtea de Apel din Bruxelles, cu cheltuieli de judecată.

DECIZIA ÎN APEL

24. Apelantul înaintează apel împotriva unei hotărâri a Curții Superioare din Districtul Montreal, pronunțată în 15 iulie 2016, prin care se respinge cererea sa de constatare a litispendenței, se stabilește că instanțele din Quebec sunt competente să pronunțe o hotărâre de divorț între părți și diverse măsuri auxiliare acesteia și se respinge cererea de suspendare a procedurii.

25. Pentru motivele de mai sus, în unanimitate, în complet de 3 judecători, CURTEA:

ADMITE apelul, cu cheltuieli de judecată;

MODIFICĂ hotărârea de primă instanță și înlocuiește paragrafele 229-230 din dispozitivul acestei, după cum urmează:

[229] ADMITE în parte, cu cheltuieli de judecată, solicitarea intimatului de constatare a inadmisibilității cererii de rejudecare pentru litispendență internațională;

[230] DISPUNE suspendarea, cu excepția procedurilor legate de utilizarea reședinței familiale, a obligațiilor de întreținere (pentru intimat în apel și pentru copii părțile implicate și asigurarea cheltuielilor) și custodia copiilor părților, până când instanțele belgiene vor pronunța hotărârile în privința acestora în cadrul procedurilor inițiate între părți și care se află în judecată la Curtea de Apel din Bruxelles;

26. RESPINGE apelul incident, cu cheltuieli de judecată.

CCR	CCQ
<p>Articolul 2.600</p> <p>Legea aplicabilă divorțului</p> <p>(1) În lipsa alegerii legii de către soți, legea aplicabilă divorțului este:</p> <p>a) legea statului pe teritoriul căruia soții au reședința obișnuită comună la data introducerii cererii de divorț;</p> <p>b) în lipsa reședinței obișnuite comune, legea statului pe teritoriul căruia soții au avut ultima reședință obișnuită comună, dacă cel puțin unul dintre soți mai are reședința obișnuită pe teritoriul acestui stat la data introducerii cererii de divorț;</p> <p>c) în lipsa reședinței obișnuite a unuia din soți pe teritoriul statului unde aceștia au avut ultima reședință obișnuită comună, legea cetățeniei comune a soților la data introducerii</p>	<p>3167. Dans les actions en matière de divorce, la compétence des autorités étrangères est reconnue soit que l'un des époux avait son domicile dans l'État où la décision a été rendue, ou y résidait depuis au moins un an, avant l'introduction de l'action, soit que les époux ont la nationalité de cet État, soit que la décision serait reconnue dans l'un de ces États.</p>

cererii de divorț;

d) în lipsa cetățeniei comune a soților, legea ultimei cetățenii comune a soților, dacă cel puțin unul dintre ei a păstrat această cetățenie la data introducerii cererii de divorț;

e) legea română, în toate celelalte cazuri.

(2) Dacă legea străină, astfel determinată, nu permite divorțul ori îl admite în condiții deosebit de restrictive, se aplică legea română, în cazul în care unul dintre soți este, la data cererii de divorț, cetățean român sau are reședința obișnuită în România.

(3) Prevederile alin. (2) sunt aplicabile și în cazul în care divorțul este cărmuit de legea aleasă de soți.

CANADA, PROVINCE DE QUÉBEC, COUR D'APPEL. *Droit de la famille* — 500-09-026277-160 29 SEPTEMBRE 2017, *sursa:*
<http://courdappelduquebec.ca/> 02.11.2017